

Česká školní
inspekce

Kritéria kvalitní školy: jejich východiska a uvádění v život. Aneb jak dál?

David Greger, ÚVRV Pedagogická fakulta UK

david.greger@pedf.cuni.cz

Nové metody, postupy a nástroje pro hodnocení kvality ve vzdělávání
Praha, 1. října 2015

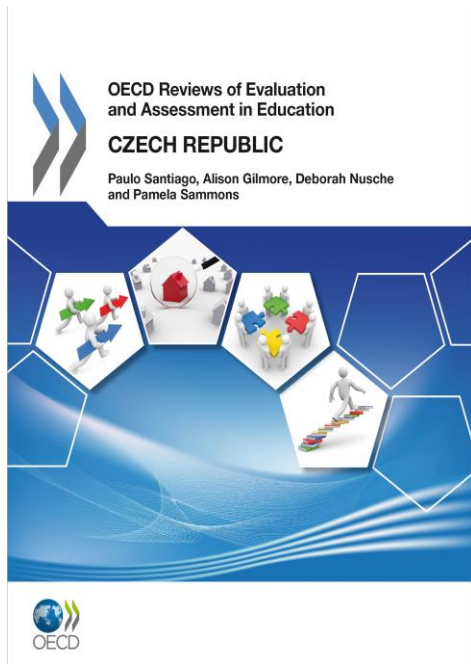

Česká školní
inspekce

NIQES, CZ.1.07/4.1.00/22.0003

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zpráva OECD o hodnocení vzdělávání ČR 2012 – o kritériích

- ⟨ Není zcela zřejmé, zda současný **výzkum efektivní výuky, efektivity a zlepšování školy** se využívá při tvorbě inspekčních kritérií (s. 89).
- ⟨ Kritéria používaná v externích hodnoceních ČŠI nejsou meziročně dostatečně stabilní a důsledkem toho je, že nemůže být zajištěno adekvátní srovnávání v čase ve všech oblastech (s.90)
- ⟨ V současném externím procesu hodnocení školy je obtížné vysledovat socio-ekonomický kontext školy (s. 90).

Zahraniční inspirace pro tvorbu kritérií kvalitní školy

- ◀ Znaky kvalitní školy jako výsledek zahraničních výzkumů efektivity školy (School Effectiveness Research – dále jen SER)
- ◀ Indikátory kvalitní školy inspekčních systémů v zahraničí

Motivace výzkumů efektivity školy?

- < Rozvoj zvláště v reakci na determinismus a pesimismus sociologických studií (Coleman 1966, Jencks 1972) ukazujících na **malý význam/efekt školy** na výsledky žáků (okolo 10% variance ve výsledcích žáků přisouzených škole), zbytek především charakteristiky žáka (rodinné zázemí, etnicita aj.)
- < B. Bernstein „*Education cannot compensate for society*“

Shrnutí sociologických zjištění:

- Školy mohou jen málo přispět ke snižování propasti mezi bohatými a chudými studenty.
- Školy nemohou výrazně přispět ke snižování rozdílů ve výsledcích různě nadaných studentů.
- Výsledky žáka jsou primárně závislé na jeho rodinném zázemí.
- Neexistují přesvědčivé důkazy, že by školní reforma mohla zvýšit vliv školy na výsledky žáků.

SER vystoupil na obhajobu školy:

- < I po kontrole pro domácí zázemí žáků a další „sociální faktory“ stále zůstává nevysvětlená variance ve výsledcích různých škol = kvalita/efektivita vzdělávání (10 – 15 %), je třeba ji modelovat a vysvětlovat nikoliv považovat za marginální. **Na škole záleží** (School Matters)
- < Navíc zaměříme-li se na přírůstek vědění (progress, později přidaná hodnota) je vliv školních faktorů ještě větší, a dokonce výraznější než efekt rodinného zázemí

Výzkum P. Sammonsové (1989)

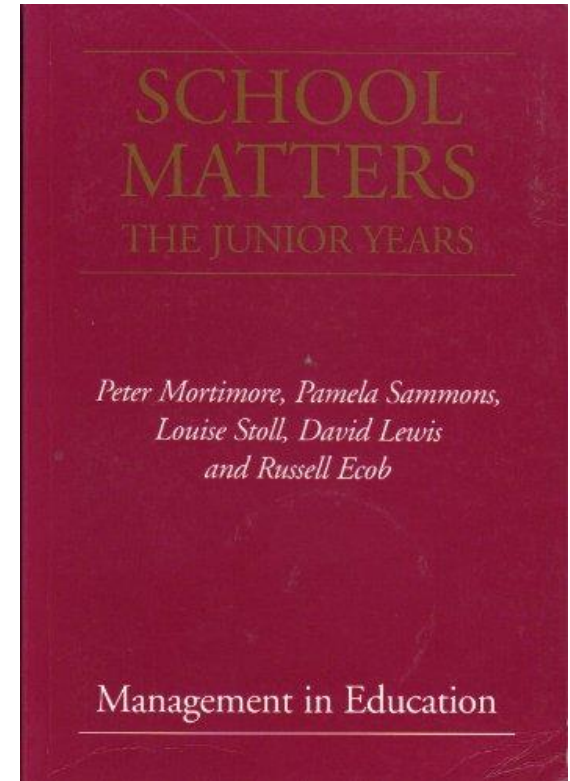
Relativní význam školních faktorů a faktorů rodinného zázemí na vysvětlení variance v přírůstcích učení (posunu žáka) od 1. do 3. třídy:

	% variance vysvětlené školními faktory	% variance vysvětlené faktory rodinného zázemí
čtení	23,6	6,1
matematika	23,1	2,5
psaní	19,7	2,4

Jedna z nejvýznamnějších studií SER

Mortimore, Sammons, et al.
School Matters: The Junior Years. (1988)

- vzorek 2000 žáků ve věku 6-11 let, 50 londýnských škol
- 4 letá panelová longitudinální studie

Mortimore et al. 12 znaků efektivní školy

1. Cílevědomé vedení školy ředitelem
2. Angažovaný zástupce ředitele
3. Velký podíl učitelů na přípravě obsahu a organizaci výuky
4. Shoda mezi učiteli ve vykonávání profesních povinností
5. Přesná strukturace času každého výukového dne
6. Intelektuálně náročná výuka
7. Výrazná pracovní atmosféra školy
8. Soustředěnost výuky na daná témata
9. Maximální komunikace mezi učiteli a žáky
10. Časté hodnocení výkonů žáků
11. Intenzivní spolupráce školy s rodiči
12. Příjemné klima ve škole pro žáky i pro učitele

Stručnější seznam znaků efektivní školy (Lezotte 1991)

1. Bezpečné a spořádané prostředí ve škole
2. Nastavení vysokých očekávání pro úspěch žáků
3. Kvalitní pedagogické řízení školy
4. Jasná a sdílená vize školy
5. Důraz na příležitosti k učení a efektivní využívání času pro výuku
6. Pravidelné monitorování pokroku žáků
7. Důraz na spolupráci školy a rodiny

Pro zlepšování škol jej využívá např. Ontáριο, včetně podpůrných materiálů pro ředitele škol: viz.

http://www.ontariodirectors.ca/CODE_Advisories/Downloads/CODE%20Advisory%20No%209%20WEB.pdf

Indikátory kvalitní školy inspekčních systémů v zahraničí

J.C. van Bruggen, SICI (2010). *Inspectorates of Education in Europe; some comparative remarks about their tasks and work.*

„Napříč inspekčními systémy v Evropě můžeme pozorovat poměrně velkou míru shody na oblastech kvality, přestože jsou používána pro jejich označení odlišná slovní spojení.“

Vybrané důležité oblasti kritérií (s. 40):

Výsledky vzdělávání žáků; Procesy vyučování a učení; Kurikulum; Přizpůsobování výuky individuálním potřebám žáků; Školní klima a kultura školy; Péče o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami,

Kritéria hodnocení škol inspekce ve vybraných zemích EU				
	Česká republika	Rakousko/Štýrsko	Irsko	Nizozemí
1.	equal opportunities in education	Professionalism and personnel development	the quality of the school management	The students' results reach a level that may be expected (taking the characteristics of the student population into account)
2.	management of schools	School management	the quality of school planning	The school has a system for assuring the quality of its education
3.	assumptions for the proper functioning of schools	Classroom and schools as a space for living	the quality of curriculum provision	The subject matter offered to pupils prepares them for continuing education
4.	course of education	Teaching and learning	the quality of teaching and learning	The students get enough lesson time to learn the subject matter
5.	partnership	Partnerships in schools and external relationships	the quality of support for pupils	The school systematically assesses the progress of students
6.	demonstration of achieved level of key competencies through the educational content			The school climate is safe and stimulating
7.	educational outcomes of pupils on the school level			The pedagogical behavior of teachers meets the basic requirements
8.	overall evaluation of school			The didactical behavior of teachers meets the basic requirements
9.				Children with specific educational needs receive the care they need

**Máme kritéria kvalitní školy
a popisy kritérií.**

A co dál?

Máme kritéria a jejich popisy. A jak dál (co nemáme)?

- < **Informační a osvětová funkce:** Kritéria definují, co stát považuje za kvalitní vzdělávání. Vysílají signál do terénu. Proto mají smysl i ta kritéria, která např. jsou obtížně hodnotitelná (*4.7 Učitelé svým chováním demonstrují občanské hodnoty a postoje, které jsou v souladu s vizí školy.*) Dr. Straková bude hovořit o možnostech využití kritérií kvalitní školy ke změně postojů pedagogů.
- < **Potřeba budování sdíleného porozumění napříč aktéry vzdělávacího systému.** Zde platí: Méně znamená více! (přehlednější struktura); Kritéria by měla být také meziročně stabilní, aby umožňovala sledování vývoje kvality vzdělávání v systému.

Kritéria kvalitní školy je třeba doplnit o příklady inspirativní praxe

- ◀ Identifikace případů dobré praxe v rámci škol v ČR a umožnění jejich sdílení. Dostupné popisy dobré praxe (inspirace např. Estyn – inspekce ve Walesu, ale i jiné).
- ◀ V rámci projektu ESF Komplexní systém hodnocení ČŠI plánuje vytvořit **80 příkladů inspirativní praxe** pro vybraná kritéria kvalitní školy a pro různé stupně škol.
- ◀ Bude vytvořeno více příkladů inspirativní praxe (3-5) pro totéž kritérium (neexistuje jen jedna cesta, ale více inspirací)

Home / Tackling poverty through raising aspirations

Tackling poverty through raising aspirations

Ysgol Y Castell Primary School in Carmarthenshire is in an area of high deprivation with 38% of pupils are currently entitled to free school meals. The school organises trips abroad to enrich the learning experiences of its disadvantaged pupils.

Related content

- [Tackling deprivation and raising standards](#)
- [Tackling poverty through a multi-agency approach](#)
- [Tackling poverty though improving attendance](#)
- [Tackling poverty through engaging parents](#)
- [Conference 2014](#)

Tags

primary

poverty and disadvantage

raising

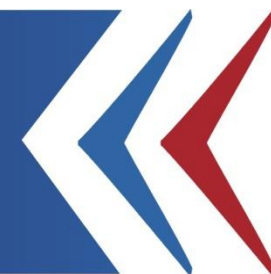
Je zapotřebí podpořit využívání rámce kvality pro propojení externí a interní evaluace

- ◀ Kritéria je vhodné používat na straně škol i k tvorbě vlastního hodnocení (autoevaluace), ze které by vycházelo externí hodnocení ČŠI.
- ◀ Postupně zavádět do praxe ČŠI a směřovat k dialogické evaluaci škol (např. Scriven, 2003, Stufflebeam a Shinkfield, 2007, Pol in Chvál a kol. 2012)
 - Hodnocení externí i interní je realizováno skrze stejný hodnotící systém a konfrontace těchto perspektiv je součástí inspekční činnosti ve školách

Je zapotřebí vytvořit indikátory a metodiky pro hodnocení podmínek školy (Charakteristiku prostředí školy)

- ◀ Nebezpečí SER: obviňování škol. ➔ Znaky/kritéria kvalitní školy je tedy při hodnocení školy vždy zapotřebí vztáhnout k **vnějším podmínkám školy**. Viz taky doporučení OECD k tomu sledovat socio-ekonomický kontext školy (potřeba vývoje metodiky).
- ◀ Potřeba vytvoření metodiky pro hodnocení sociálně-ekonomického kontextu lokality, ve které se MŠ/ZŠ nachází.
- ◀ V rámci projektu ESF Komplexní systém hodnocení bude vytvořena charakteristika sociálního zázemí lokality pro každou MŠ/ZŠ (využití statistik např. o kriminalitě, nezaměstnanosti, ekonomické výkonnosti regionu, aj.)

Děkuji za pozornost

David Greger

**Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání,
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze**

Email: david.greger@pedf.cuni.cz